

Sygn. akt II DO 38/20

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Zubert (przewodniczący)

SSN Konrad Wytrykowski (sprawozdawca)

Ławnik SN Magdalena Wiszniewska

Protokolant Marta Brzezińska

z udziałem zastępcy rzecznika dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla (...) okręgu regionalnego M. Z.

w sprawie **M. Z.** – prokuratora Prokuratury w Ł., po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na posiedzeniu 7 lipca 2020 roku, odwołania wniesionego przez obwinionego od postanowienia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z 21 stycznia 2020 roku, sygn. akt PK I SD [...], na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2019 r., poz. 740, ze zm.)

postanowił:

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

W dniu 11 lipca 2018 roku, zastępca rzecznika dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego, wydał postanowienie w sprawie o sygn. akt RP III RD [...], którym wszczął postępowanie wyjaśniające w sprawie ewentualnego przewinienia służbowego popełnionego przez prokuratora Prokuratury Rejonowej w Ł. - M. Z..

Następnie, postanowieniem z 19 lipca 2018 roku, PO I Ds.[...], Prokuratura Okręgowa w S. wszczęła śledztwo w sprawie dopuszczenia się przez M. Z. czynów wyczerpujących dyspozycję art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k.

W dalszej kolejności, Prokurator Okręgowy w Ł. wydał w dniu 27 lipca 2018 r., w sprawie o sygn. akt PO V WO [...], zarządzenie, zgodnie z którym prokurator Prokuratury Rejonowej w Ł. - M. Z. został zawieszony w czynnościach służbowych na okres sześciu miesięcy, do 27 stycznia 2019 r. W uzasadnieniu zarządzenia wskazano, że w wyniku przeprowadzonego w Prokuraturze Okręgowej w Ł. postępowania służbowego powzięto uzasadnione podejrzenie, że prokurator M. Z. dopuścił się przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 137 § 1 ustawy z 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze, a nadto jego działania nosiły znamiona przestępstw stypizowanych w treści art. 286 § 1 k.k. oraz art. 270 § 1 k.k.

Z uwagi na brak wniesienia przez prokuratora Prokuratury Rejonowej w Ł. - M. Z., środka odwoławczego w postaci zażalenia, zarządzenie z dnia 27 lipca 2018 roku uprawomocniło się z dniem 14 sierpnia 2018 r.

Decyzją z 30 lipca 2018 r., sygn. PK I BP [...], Prokurator Krajowy wyznaczył zastępcę rzecznika dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego do przeprowadzenia postępowania dyscyplinarnego wobec prokuratora M. Z.

Następnie, postanowieniem z 8 sierpnia 2018 r., sygn. akt RP IV RD [...], zastępca rzecznika dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego, na podstawie art. 153 § 3 i 154 § 4 ustawy z 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze, wszczął postępowanie dyscyplinarne wobec prokuratora Prokuratury Rejonowej w Ł. - M. Z..

W dniu 15 stycznia 2019 r., zastępca rzecznika dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego wydał postanowienie, którym przedstawił prokuratorowi Prokuratury Rejonowej w Ł. - M. Z. zarzuty popełnienia deliktów dyscyplinarnych polegających na uchybieniu godności urzędu w ten sposób, że:

1. w okresie od stycznia 2012 r. do lutego 2018 r. w Ł. wprowadzał w błąd prokuratorów i pracowników Prokuratury Rejonowej w Ł. poprzez podejmowanie działań polegających na przekazywaniu im nieprawdziwych

informacji o ciężkich chorobach jego małoletniej córki W. Z. i problemach finansowych wynikających m.in. z obciążeń podatkowych po przyjęciu darowizny na leczenie córki z Fundacji T. i wykorzystywał stworzoną atmosferę współczucia i chęci niesienia pomocy do zaciągania pożyczek i przyjmowania darowizn oraz do mniejszego obciążania go obowiązkami służbowymi;

2. w okresie od 2010 r. do marca 2018 r. w Ł. wprowadzał w błąd A. A., co do swojej sytuacji rodzinnej i stanu cywilnego, w ten sposób, że w celu uwiarygodnienia informacji dotyczących życia prywatnego przedstawił jej dokumenty w postaci pozwu rozwodowego, następnie podrobionego wyroku sądu orzekającego rozwód oraz pisma z dnia 22.11.2014 r. potwierdzającego nieprawdziwe okoliczności o płaceniu alimentów na rzecz małoletniej córki W. Z.,

tj. o czyny z art. 137 § 1 ustawy z 28 stycznia 2016 Prawo o prokuraturze.

W pisemnych wyjaśnieniach udzielonych 12 lutego 2019 roku, prokurator M. Z. nie przyznał się do popełnienia zarzucanych mu czynów.

Następnie zastępca rzecznika dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego wnioskiem z 16 stycznia 2019 r., sygn. akt RP IV RD [...], wystąpił o przedłużenie zawieszenia w czynnościach prokuratora Prokuratury Rejonowej w Ł. - M. Z. na dalszy niezbędny okres, to jest do 27 lipca 2019 r., wskazując, że w sprawie wystąpił uzasadniony przypadek określony w art. 150 § 3 ustawy Prawo o prokuraturze.

Postanowieniem z 24 stycznia 2019 r., sygn. akt PR I SD [...], Sąd Dyscyplinarny dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym przedłużył okres zawieszenia na dalszy czas oznaczony, tj. do 27 lipca 2019 r., zaś w wyniku rozpoznania kolejnego wniosku zastępcy rzecznika dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego, postanowieniem z 18 lipca 2019 r., sygn. akt RP IV RD [...], Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym przedłużył okres zawieszenia obwinionego w czynnościach służbowych na dalszy czas oznaczony, do 27 stycznia 2020 r.

Następnie zastępca rzecznika dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego wnioskiem z 20 stycznia 2020 r., sygn. akt RP IV RD [...],

wystąpił o przedłużenie zawieszenia w czynnościach prokuratora Prokuratury Rejonowej w Ł. - M. Z. na dalszy niezbędny okres, to jest do 27 lipca 2020 r., wskazując, że w sprawie wystąpił uzasadniony przypadek określony w art. 150 § 3 ustawy Prawo o prokuraturze.

Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym postanowieniem z 21 stycznia 2020 roku, sygn. akt PK I SD [...], na podstawie art. 150 § 3 ustawy z 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze przedłużył zawieszenie w czynnościach prokuratora Prokuratury Rejonowej w Ł. - M. Z. na dalszy niezbędny okres, to jest do 27 lipca 2020 roku. Sąd dyscyplinarny pierwszej instancji uznał, że w sprawie zachodzi uzasadniony przypadek określony w art. 150 § 3 ustawy Prawo o prokuraturze, uzasadniający przedłużenie zawieszenia prokuratora Prokuratury Rejonowej w Ł. - M. Z.. W uzasadnieniu postanowienia sąd dyscyplinarny pierwszej instancji podniósł, że postępowanie dyscyplinarne oraz postępowanie karne dotychczas nie zostały zakończone, zaś charakter zarzucanych obwinionemu przewinień dyscyplinarnych godzi w powagę i zaufanie do urzędu prokuratora, co skutkować winno odsunięciem M. Z. od wykonywania obowiązków prokuratora.

Powyższe postanowienie zaskarżył w całości prokurator M. Z.. W odwołaniu sformułował zarzut obrazy przepisu postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 148 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze w zw. z art. 171 ust. 1 ustawy Prawo o prokuraturze w zw. z art. 339 § 5 k.p.k. w zw. z art. 117 § 1 i 2 k.p.k. poprzez ich odpowiednio: niezastosowanie oraz niewłaściwe zastosowanie i przeprowadzenie postępowania w przedmiocie przedłużenia zawieszenia prokuratora M. Z. w czynnościach na dalszy, niezbędny okres na posiedzeniu niejawnym, podczas gdy, zgodnie z przywołanym przepisem, postępowanie dyscyplinarne przed sądem dyscyplinarnym toczy się jawnie, co oznacza, iż jawność postępowania przed sądem dyscyplinarnym jest regułą nie tylko po skierowaniu przez rzecznika dyscyplinarnego wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej do sadu dyscyplinarnego, ale także dla wszystkich czynności, w tym wypadkowych, podejmowanych przez sąd dyscyplinarny w ramach prowadzonego postępowania dyscyplinarnego, chociażby na etapie jego prowadzenia przez rzecznika dyscyplinarnego.

Formułując powyższy zarzut, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i umorzenie postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie obwinionego nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z poglądem utrwalonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, odnoszącym się zarówno do instytucji zawieszenia w czynnościach służbowych sędziego, jak i prokuratora, w tym wypadkowym postępowaniu, sąd dyscyplinarny nie rozstrzyga o zasadności zarzutów sformułowanych wobec prokuratora w postępowaniu dyscyplinarnym, ale wyłącznie o zasadności odsunięcia prokuratora od wykonywania czynności służbowych w związku ze stawianymi mu zarzutami. W tym kontekście badaniu podlegają: szkodliwość zarzucanego czynu dla służby, stopień zawinienia, względ na dobro wymiaru sprawiedliwości oraz wystarczające uprawdopodobnienie popełnienia deliktu dyscyplinarnego, a nadto okoliczność, czy waga stawianych zarzutów uniemożliwia prokuratorowi pełnienie czynności, (uchwała Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2005 r. sygn., SNO 12/05, LEX nr 472069; uchwała Sądu Najwyższego z 29 września 2009 r., sygn. SNO 72/09, LEX nr 1288982; uchwała Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2009 r. sygn. SNO 20/09, LEX nr 1288812). Ponadto, w kontekście decyzji o przedłużeniu zawieszenia prokuratora w czynnościach istotna jest ocena, czy zachodzi uzasadniony przypadek, o którym mowa w art. 150 § 3 ustawy z 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze.

Tożsame stanowisko w odniesieniu do prokuratorów wykształciło się w piśmiennictwie, w którym wskazuje się, iż konieczność zastosowania instytucji zawieszenia w czynnościach służbowych wyznacza de facto charakter zarzucanego prokuratorowi przewinienia, a zatem ocena, czy przez pryzmat stawianych zarzutów konieczne jest natychmiastowe odsunięcie go od wykonywania obowiązków służbowych (zob. Andrzej Kiełtyka, Wojciech Kotowski, Andrzej Ważny, Prawo o prokuraturze. Komentarz, Warszawa 2017, s. 558).

Przenosząc powyższe uwagi w realia niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż w ocenie Sądu Najwyższego odwołanie obwinionego prokuratora M. Z. nie zasługuje na uwzględnienie, a tym samym Sąd Najwyższy utrzymał w mocy

postanowienie Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z 21 stycznia 2020 r.

Podniesiony w odwołaniu zarzut obrazy art. 148 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze w zw. z art. 171 ust. 1 ustawy Prawo o prokuraturze w zw. z art. 339 § 5 k.p.k. w zw. z art. 117 § 1 i 2 k.p.k. jest niezasadny.

Zgodnie z art. 150 § 1 zd. 1 ustawy Prawo o prokuraturze, prokurator może być zawieszony w czynnościach na okres do 6 miesięcy, jeżeli z uwagi na charakter przewinienia dyscyplinarnego konieczne jest natychmiastowe odsunięcie go od wykonywania obowiązków. Według § 3 wskazanej regulacji zawieszenie prokuratora w czynnościach, w uzasadnionych przypadkach, może być przedłużone na wniosek rzecznika dyscyplinarnego przez sąd dyscyplinarny na dalszy, niezbędny okres.

Zarzut podniesiony przez skarżącego dotyczył zasadniczo naruszenia prawa obwinionego do obrony poprzez zaniechanie zawiadomienia go przez sąd dyscyplinarny o terminie posiedzenia w sprawie przedłużenia zawieszenia w czynnościach na dalszy niezbędny okres. Obwiniony podniósł, że posiedzenie w tym przedmiocie odbyło się bez jego wiedzy, co naruszyło jego prawo do obrony, gdyż miał prawo wziąć udział w posiedzeniu.

Wskazać należy, że na posiedzeniu przed Sądem Dyscyplinarnym przy Prokuratorze Generalnym nie przeprowadza się postępowania dowodowego i z uwagi na sposób procedowania w tego rodzaju sprawach, udział stron w posiedzeniu w przedmiocie przedłużenia zawieszenia w czynnościach nie jest konieczny. Wbrew twierdzeniom skarżącego brak jest przepisu szczególnego ustawy Prawo o prokuraturze bądź procedury karnej stosowanej odpowiednio na zasadzie art. 171 pkt 1 tej ustawy, który przewidywałby istnienie takiego obowiązku lub uprawnienia.

W tym miejscu podkreślić należy, że zawieszenie w czynnościach służbowych - ze względu na odmienne cele, nie jest środkiem zapobiegawczym ani tym bardziej, jak to określił skarżący - środkiem przymusu. Zawieszenie w czynnościach służbowych, w pierwszej kolejności, chroni autorytet prokuratury, a także dalej jeszcze idący interes publiczny przed szkodami, jakie mogłoby

spowodować pełnienie funkcji prokuratorskich przez obwinionego, z uwagi na zarzut, jaki mu postawiono. Po wtóre, odgrywa doniosłą rolę wychowawczą, będąc moralnym przeżyciem zarówno dla obwinionego, jak i dla jego współpracowników (A.Kiełtyka, W. Kotowski, A. Ważny, Prawo o prokuraturze. Komentarz, Warszawa 2017, s. 558).

Z uwagi na powyższe zarzut podniesiony przez obwinionego uznać należało za niezasadny. Należy zauważyć, że przepis art. 117 § 1 i 2 k.p.k. i art. 339 § 5 k.p.k. nie wprowadza obowiązku zawiadamiania stron o posiedzeniu w przedmiocie przedłużenia zawieszenia w czynnościach na dalszy niezbędny okres. Strony postępowania mają możliwość wzięcia udziału w powyższym posiedzeniu, jeżeli stosownie do treści stosowanego odpowiednio przepisu art. 96 § 1 i 2 k.p.k., stawiają się na nim. Sąd Najwyższy podziela w tym zakresie ugruntowany w piśmiennictwie pogląd wskazujący, że jeżeli ustawa nie określa udziału stron w posiedzeniu, mają one prawo do udziału w tym forum, gdy stawiają się na nim; strony powinny zatem same dowiedzieć się o terminie i miejscu posiedzenia; w takich wypadkach stron nie zawiadamia się o posiedzeniu, a ich niestawiennictwo nie tamuje przeprowadzenia posiedzenia (J. Skorupka [w:] R. Stefański (red.), S. Zabłocki (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz do art. 1-166, Warszawa 2017, s. 1072).

Na marginesie Sąd Najwyższy zauważa, że nawet uznanie w oparciu o treść art. 96 § 1 i 2 k.p.k., że niepowiadomienie strony o terminie posiedzenia jest wadą procesową, która może stać się podstawą uchylenia niniejszego postanowienia, powoduje, iż jako względna przyczyna odwoławcza, musi być rozpatrywana przez pryzmat art. 438 pkt 2 k.p.k. i wynikających z tego wymogów i konsekwencji. Tymczasem obwiniony podnosząc zarzut naruszenia tego przepisu proceduralnego nie tylko nie wykazał wpływu tego uchybienia na treść orzeczenia, ale nawet nie podjął takiej próby. Powyższe jest warunkiem sine qua non jego skuteczności (uchwała SN z 11.10. 2017 r., sygn. akt SNO 31/17, LEX nr 2401093).

Mając na uwadze powyższe, za niezasadny uznać należało także zarzut obrazy przepisu art. 117 § 1 i 2 k.p.k. Jeszcze raz zaznaczyć należy, że obwiniony nie był uprawniony na podstawie odrębnego przepisu do wzięcia udziału w posiedzeniu w przedmiocie przedłużenia zawieszenia w czynnościach służbowych.

Możliwość wzięcia w nim udziału jest przewidziana wyłącznie w przypadku, gdyby obwiniony stawił się na posiedzeniu. Odnosząc się zaś do zarzutu naruszenia art. 148 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze, wskazać jedynie należy, że dotyczy on jawności postępowania dyscyplinarnego przed sądem dyscyplinarnym toczącego się wskutek skierowania przez rzecznika dyscyplinarnego wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, a nie wszelkich postępowań incydentalnych. Przepis ten nie stanowi podstawy dla informowania obwinionego o terminie posiedzenia w przedmiocie przedłużenia zawieszenia w czynnościach służbowych.

Konkludując, wskazać należy, że w niniejszej sprawie nie zaistniała konieczność zawiadomienia obwinionego o posiedzeniu w przedmiocie przedłużenia zawieszenia. Należy mieć na uwadze, że prawo do obrony nie przejawia się tylko w prawie do osobistego udziału w poszczególnych czynnościach związanych z kwestią odpowiedzialności dyscyplinarnej obwinionego, ale także możliwości składania środków zaskarżania. Zawsze realizacja uprawnień procesowych strony uzależniona jest od jej aktywności, a ta od jej woli, emanującej w stopniu zainteresowania przebiegiem postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2019 roku, sygn. akt II DO 3/19, Lex nr 2684766). Na gruncie niniejszej sprawy uznać należało, że obwiniony zrealizował bez przeszkód swoje prawo do obrony, zaś przedstawiona w złożonym przez niego środku odwoławczym argumentacja okazała się chybiona.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy utrzymał w mocy postanowienie Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z 21 stycznia 2020 roku.